

«ΝΥΧΤΕ Σ ΠΟΥ ΜΥΡΙΖΑΝ ΘΑΝΑΤΟ»

Του Κώστα Δεσποινιάδη. Εκδόσεις : ΠΑΝΟΠΤΙΚΟΝ

*«Τι κάνεις εκεί;» του λέω
« Τι να κάνω; μου λέει – ανησυχώ»
Και μου δειξε ένα πλήθος πόρτες κλειστές.
Τάσος Λειβαδίτης. « Εγχειρίδιο ευθανασίας »*

Κάποιες απώλειες δεν επιδέχονται παραμυθίας και τα ελλείμματα που συνεπάγονται αφήνουν εντυπώματα ανεξίτηλα. Αυτά τα ψυχικά εντυπώματα τολμά να ψηλαφίσει ο συγγραφέας στο « Νύχτες που μύριζαν θάνατο». Και για να τα ψηλαφίσεις αυτά, προϋπόθεση είναι να τα νοιώσεις, να τα αισθανθείς. Όχι να τα κρύψεις τοποθετώντας πάνω τους ενδύματα περίτεχνα. Όχι να τα αγνοήσεις υπερτονίζοντας κάποιες διπλανές – τάχα ανεπηρέαστες – περιοχές. Ούτε να τα καλύψεις εναποθέτοντας ουλώδη-ιδεολογικό ιστό επιχειρώντας επούλωση. Άλλωστε σ' όλες αυτές τις εκδοχές τα ελλείμματα παραμένουν απλώς επενδυμένα. Μια αχλή, μια σκιά τα περιβάλλει, τέτοια που να δώσει πρόσκαιρα μια παρηγοριά. Η άλλως μια υποψία αναβολής.

Και δεν είναι λίγες οι φορές που ακόμα και αν τα νοιώσεις αυτά τα γαμημένα εντυπώματα, ούτε αυτό δεν φτάνει. Άλλωστε η συνάντηση με τον πόνο, η υποψία της πρωτογενούς υπαρξιακής απόγνωσης δεν είναι φυσικά ούτε εύκολη ούτε εύπεπτη. Έχεις να προσπεράσεις λοιπόν και άλλους σκοπέλους αιχμηρούς μέχρι να φτάσεις στην γνώση ως προϋπόθεση αποδοχής του ατελούς εαυτού. Σκοπέλους τέτοιους που κινδυνεύεις να πέσεις πάνω τους και να διαλυθείς μέσω οδύνης και ανεπίλεκτων ενοχών στα «εξ'ων συνετέθης». Σκοπέλους απροσπέλαστους ακόμη και αν βρίσκεσαι σε καθεστώς ονειρικής ασυλίας:

«Ποτέ δεν έγινες ο γιος που θα ήθελα» μου λέει με τόνο αυστηρό και συνάμα με κάποιο παράπονο. Τον κοιτάω στα μάτια, κι όλο θέλω να του πω κι αυτός ποτέ δεν ήταν ο πατέρας που θα ήθελα, μα ένας κόμπος ανεβαίνει στον λαιμό μου, και πάντα εκεί πάνω ξυπνάω.»

Κι άλλοτε πάλι – πώς να τ' αντέξεις αλήθεια- όταν το άναρχο όνειρο τολμά να διαρρήξει τις ακριβές βεβαιότητες που δημιουργήσες, αποκαλύπτοντας την ασχήμια που εγκαθιδρύθηκε, με πόση βία άραγε, στις ζοφερές αόρατες ρίζες σου.

«Το βράδυ είδα στον ύπνο μου πως ήμουν κυνηγός και σκότωσα έναν πανέμορφο τσαλαπετεινό. Εγώ, που ποτέ μου δεν έχω πιάσει όπλο και απεχθάνομαι το κυνήγι, ένιωσα στο όνειρό μου μια σαδιστική ικανοποίηση που σκότωσα το αθώο πουλάκι».

Όμως ο συγγραφέας τολμά να κοιτάξει. Να βάλει το δάχτυλο στην πληγή. Επιχειρεί να θωπεύσει τα εντυπώματα των ελλειμμάτων. Επι- χειρεί. Με έναν λόγο καταλυτικά απλό και λιτό. Χωρίς φτιασιδία, ορολογίες και καλολογικά στοιχεία. Καταφέρνει με απλές περι- γραφές όχι μόνο να φτιάξει πλούσιες εικόνες αλλά και να διεγείρει συναισθήματα.

Μια ήρεμη – επιφαινόμενα- απόγνωση και ένας διττός πόνος. Πόνος υπό την έννοια του υποκειμενικού αισθήματος της ψυχοσωματικής οδύνης:

«Χαμογελώ αλλά δεν μπορώ να χαρώ. Τίποτα δεν μπορεί αν μου φέρει πίσω όσα για πάντα

χάθηκαν- ή δεν υπήρξαν ποτέ;»

Αλλά και ο πόνος ως αίσθημα ιδιαίτερης σύνδεσης και αγάπης με το αντικείμενο: «ήρθες ένα βράδυ ξαφνικά και με ρώτησες: ‘ ‘ Ανθός που δεν ανθεί για εμάς υπάρχει;’ Και σου είπα ψιθυριστά: ‘ Υπάρχει όπως κι η σφαίρα που δεν σκοτώνει εμάς’»

Προσπαθεί, ‘σαν έτοιμος από καιρό’ να παραθέσει τα αυτονόητα σπαράγματά του. Χωρίς ωραιοποιήσεις, εμπάθειες και ηρωιλίκια. Δεν υπάρχουν λύσεις ούτε απαντήσεις εύκολες μπροστά στην ατέλεια της ύπαρξης. Κάποιες φορές, ο πόνος και ο φόβος αυτονομούνται και σπάνε την προσπάθεια ήρεμης θέασης. Γιγαντώνονται και κυριαρχούν:

«Μένω ακίνητος στη μέση του δωματίου. Παίρνω ένα βιβλίο και το ανοίγω. Όλα τα φύλλα του είναι λευκά. Το πετάω και παίρνω άλλο. Κι αυτό το ίδιο. Αρχίζω και ψάχνω με μια τρελή μανία τα υπόλοιπα. Σε λίγο διαπιστώνω πως κανένα βιβλίο δεν γράφει τίποτα. Θέλω να φύγω από το μικρό από δωμάτιο αλλά δεν υπάρχει καμία πόρτα... Ο αέρας γίνεται όλο και δυνατότερος.

Το κερι σβήνει και το δωμάτιο βυθίζεται στο απόλυτο σκοτάδι.»

Τον Κώστα Δεσποινιάδη τον ξέραμε κυρίως μέσα από τα μεστά πολιτικά του κείμενα. Στην πρώτη του λογοτεχνική απόπειρα έβαλε επιτυχώς τον πήχη πολύ –πολύ ψηλά. Καλοτάξιδο συντροφάκο και καλή συνέχεια.

Μόδης Γούναρης, Εφημερίδα Εποχή, 13-3-2011